

Architect Piet Tuin: ‘ORGANISCHE ARCHITECTUUR HEEFT DE TOEKOMST’

Bij de organische architectuur staat vooral het welbevinden van de mens voorop, met de natuur als grote inspiratiebron. Vorm, materialen en technieken worden in dienst gesteld van een hoger doel: gebouwen bouwen, die de mens omhullen en koesteren. “Een ideaal dat heel praktisch kan worden ingevuld”, aldus Piet Tuin, directeur van Architectenbureau Acanthus.

Tekst: Judith Bakkers

Goedbeschouwd is de organische architectuur er altijd geweest. In de Westerse wereld is deze basale vorm van bouwen echter op de achtergrond geraakt. Piet Tuin: “Kijk naar Afrika, waar de mensen nu nog leemhutten maken in een dorp, dat opgezet is in een honingraatstructuur. Functioneel, praktisch en aangenaam voor de bewoners. In de Westerse landen heeft de cultuur

zich sneller ontwikkeld en daarmee ook de architectuur. Er kwamen allerlei stijlen en stromingen. Architecten vervreemdden van diegenen waarvoor ze bouwden. Grote visionairs als Frank Lloyd Wright, Antoni Gaudí en Rudolf Steiner ontwierpen alle drie organische gebouwen, ieder in een geheel eigen handschrift. In Nederland zijn het ING kantoor in Amsterdam Zuid-Oost en het Gasuniegebouw in Groningen, van Architectenbureau Alberts & Van Huut, de grote publiekslievelingen.” Toen Tuin studeerde, werd er stelselmatig over ‘bouwblokken’ gesproken in plaats van over huizen. ‘In blokkendozen kunnen mensen zich toch nooit happy voelen’, vond hij en ging op zoek naar iets wat wel bij hem paste. “Ik denk dat organisch bouwen de architectuur van de toekomst is.”

2

1 + 2 Piet Tuin: organische villa, Kerk Avezaath.

3 + 4 Piet Tuin: kunstatelier, Wijchen.

Kunstziel

Architectuur is van invloed op de stemming van de mens. Daar is Piet Tuin stellig van overtuigd. “De organische architectuur gaat vooral over verbinding. De verbinding tussen het gebouw, de natuur en de mens. Dat moet kloppen. Je moet met liefde al deze aspecten verwerken in een gebouw en er vervolgens ook voor zorgen dat het daarna met liefde door ambachtslieden wordt gebouwd. Dan krijgt een gebouw een ziel. Om die reden keurt Tuin de retro-architectuur af, zoals de jaren dertig-stijl. “Hoewel deze gebouwen er aan de buitenkant uitzien als hun zeer gewilde voorgangers, missen ze de ziel van destijds. Als je een gebouw in de huidige tijdgeest bouwt, gaat het leven. Zo’n gebouw kan emotie oproepen. Een bezoeker van een door mij ontworpen woning werd emotioneel toen ze het huis van binnen ervoer. Het sprak haar aan zoals ook een schilderij je kan raken. Ik streef ernaar meer bouwkunst dan bouwkunde te maken.”

Vertrouwen

Als architect bedenkt hij van tevoren nooit welke materialen hij zal gebruiken voor zijn ontwerpen. Dat dicteren de gebruiker(s), de plek waar het gebouw komt en de functie. “Ik bepaal eerst de vorm en dan de materialen. Daar moeten opdrachtgevers wel mee kunnen leven. Daarom heb ik altijd een intensief kennismakingsgesprek. Het moet klikken. Ik moet voor hen het beste huis ontwerpen; zij moeten erop vertrouwen dat ik dat samen met hen tot stand zal brengen. Het kan zijn dat de klant in eerste instantie een stenen huis wenst en ik uiteindelijk tot de conclusie kom dat het beter houtskeletbouw kan worden. Zoals bij het atelier van een kunstenares. Hout paste veel beter bij de vormgeving

en bij de functie van het atelier. Ze is er nu ontzettend blij mee. Sommige opdrachtgevers geven me de vrije hand. Dat vind ik een hele eer. Ik maak schetsen en maquettes om aan de opdrachtgevers te kunnen laten zien waar ik mee bezig ben. Als ze het er niet mee eens zijn, kunnen we zaken bijstellen.” De wens van de opdrachtgevers is uiteraard bepalend. Vooraf zijn een programma van eisen en budget opgesteld. “Uiteindelijk is mijn architectuur nooit recht toe, recht aan. Mensen komen bewust bij mij, omdat ze iets apart willen. Vaak wordt een simpele opdracht dan een heel ontdekkingstraject. Daarom vind ik mijn vak zo fantastisch!”

‘meer bouwkunst
dan bouwkunde’

Golvend

Hoe opdrachten zich bij Tuin kunnen ontwikkelen tot complete projecten, zien we bij de grootscheepse verbouwing van een boswoning in Dalfsen. De eigenaren hadden een gedateerde bungalow gekocht. Met aan de ene kant een stuwwal en aan de andere kant bos. Bij de verbouwing tot woonhuis zaten de door de gemeente gestelde eisen in de weg: 'niet hoger dan twee bouwlagen, niet groter dan de bestaande oppervlakte'.

Allereerst ging Tuin aan de slag met de vorm en richting van de nieuw te bouwen boswoning.

Doel was de woning tegen de wind te beschutten en de zon zoveel mogelijk toe te laten om energie te besparen. "De vorm is geïnspireerd op de omgeving. Direct naast het woonhuis ligt een golvende stuwwal uit de ijstijd van ongeveer 20 meter hoog. Deze golfbeweging komt terug in het dak, met het laagste deel op het zuidwesten. Hierdoor worden de valwinden via het dak afgevoerd en blijft de windzuiging om het huis

tot een minimum beperkt. Dit heeft tot gevolg dat er bespaard kan worden op energieverbruik; warmte blijft beter in het huis. Overstekende daken beschermen de gevels tegen regen en houden in de zomer de zon buiten. Door grote raampartijen op het zuiden te maken en kleine ramen op het noorden, benut je de zonnewarmte optimaal. Aan de zuidwestkant kan in de toekomst nog een serre worden gezet. De opgevangen warmte wordt dan via roosters ook naar de verdieping gevoerd. Een vorm van passieve zonne-energie."

Piet Tuin maakt altijd uitgesproken daken. Hij wil ze een stromend karakter geven, iets waar het regenwater vanaf gutst, zonder gebruik te maken van regenpijpen. Het regenwater klettert, via spuwers, duidelijk zichtbaar naar beneden en zakt naar het grondwater. Omdat volgens de bouwvoorschriften de woning niet hoger mocht worden, maar er op de verdieping wel stahoogte was vereist, ontwierp Tuin een bijzondere dakkapel. Gekromd, om mooi mee te laten lopen met de vorm van het glooiende dak. In het atelier van de eigenaresse is deze bijzondere constructie goed te zien.

Energiezuinig

Op de bestaande gemetselde bungalow is in houtskeletbouw een nieuwe verdieping gezet. Door deze lichte constructie kon op de bestaande fundamenteen worden voortgebouwd. Een nadeel van houtskeletbouw kan echter de snelle opwarming in de zomer zijn. Dit ondervindt Tuin door een groendak van Ekogras met forse overstekken. "Zo versmelt het dak met de omgeving. Het vocht voor de planten en het kleigranulaat zorgen voor aangename koelte in de zomer." De woning is verder voorzien van energiezuinige lage temperatuursverwarming, gecombineerd met een zonneboiler waarvan de zonnecollectoren op het dak staan. De hierop aangesloten wandverwarming geeft een gezonde, aangename stralingswarmte af."

2

1 + 2 Piet Tuin: boswoning, Dalfsen. (foto's: Judith Bakkers)

3 Tadelakt leent zich prima voor afbouw in organische stijl. (foto: Bouw Ecologisch Arnhem)

3

Gezond leefklimaat

Ook over de materialen is goed nagedacht. "Ik gebruik ecologische en energiezuinige materialen die passen bij de gekozen vorm." De houten opbouw is geïsoleerd met zogenaamde 'damp-open' vlasvezels (Isovlas). Deze plantaardige vezels bezitten natuurlijke vocht- en temperatuurregulerende eigenschappen. Het opgenomen vocht wordt snel weer afgegeven. De kans op condensatie is hierdoor tot een minimum beperkt. Ook de leemmuren zijn vochtregulerend. Ze worden warm gestookt door een leemkachel en geven het huis een heerlijk knuffelbaar karakter. Zelfs het toilet is voorzien van leemmuren. De kachel staat op een centrale plaats om zowel vanuit de woonkamer als de keuken van het vlammspel te kunnen genieten. Piet Tuin: "Slechts eens per 24 uur wordt de haardkachel opgestookt; de geaccumuleerde warmte is vervolgens voor een hele dag voldoende." In de keuken en woonkamer is wandverwarming aangebracht. Onder de bamboevloer van de woonkamer ligt bovendien nog vloerverwarming met daaronder een bijzondere vorm van vochtregulering: een 40 cm dikke laag Argex korrels. "Inderdaad", knikt Tuin, "dezelfde korrels die je ook in plantenbakken stopt."

Milieubewust

Naast energiezuinige maatregelen is overal gekozen voor milieuvriendelijke materialen. De bamboevloer, het aanrecht van bamboe, de natuurstenen vloeren, leemwanden, zwarte leisteen in de ensuite badkamer en het Iroko hardhout voor kozijnen, voordeur en trap, zijn daar voorbeelden van.

'eigen boom werd terras
en kruidenrek'

De grote badkamer op de verdieping is afgewerkt met tadelakt. Ook deze Mediterrane sierpleister is een leemproduct, waterdicht gemaakt met olijfolie. Organische vormen zijn hiermee eenvoudig te realiseren. Na doorpolijsten krijgt dit stucwerk de uitstraling van natuursteen. Ook buiten heeft Tuin gelet op duurzame materialen. De gemetselde buitenwanden zijn voorzien van Pavatex houtvezelisolatieplaat en vervolgens gestuukt. Hierdoor is de ongeïsoleerde jaren '60 bungalow veranderd in een perfect geïsoleerd boshuis. Het binnenschilderwerk is uitgevoerd in Auro natuurverf. De kozijnen zijn in de lijnolie gezet, net als de binnendeuren. Het houtwerk van de opbouw vergrijsst en beschermt zichzelf daardoor. Maar er is meer: "De bewoners hergebruiken graag. Dus hebben we van een Douglasspar, die gerooid moest worden, het houten terras gemaakt en ook nog een kruidenrek. Zo is samenspel ontstaan tussen de natuurlijke en de gebouwde omgeving. "Het mooiste wat er is!", weet Piet Tuin, organisch architect.